

МІСТО ШАНГАЙ.

Шангаї, Шангаї, Шангаї, — говорять тепер всюди й пишуть. Кантони наступають на Шангаї, генеральний страйк робітництва в Шангаї, голови відрубують страйкерів в Шангаї, Англія, Франція, Злучені Держави, Японія висилають свої фльоти та війська до Шангаю і т. ін. і т. д.

Шангаї величезне китайське портове місто над Тихим океаном в центральному Китаю з півторамільйонним населенням. Шангаї, це твердиня європейських, американських та японських імперіалістів в Китаю. Тут лежать найбільші концесії міжнародних капіталістів, тут зосереджені головні їх банки, торговельні контори, місіонерські осередки й звідси вони розгалагують по цілому Китаю. В Шангаї зосереджена текстильна промисловість, де міжнародні капіталісти безмілосердно визи-

сують китайських робітників, робітниць і дітей, заставляючи їх працювати по 12 до 16 годин на добу за неймовірно низьку плату.

Саме місто Шангаї поділене на дві частини: на китайську і міжнародну. В міжнародній частині є повними панамі положення чужинці, переважно Англії. На півтора мільона китайського населення живе в Шангаї стало коло 25 тисяч чужинців, з них коло 15 тисяч російських білогвардійців. Решта Англії, Франції, Америки і Французи. Але не робітники, а управителі фабрик, торговельні агенти, банкири, урядовці, поліція, міліція, війська до населення не рахується. А того чужинського війська є тепер там коло 50 тисяч. Міжнародна частина Шангаю тепер відгороджена від китайської частини колючим дротом, окопами,

насіпами. На Шангаї тепер наставили свої пащеки сотки найбільших гармат з десятків великих й малих чужинських військових кораблів.

Шангаї тепер — це величезний міжнародний військовий табор.

Але Шангаї, його чисельне організоване робітництво й студентство, потряси вже силою чужинсько-капіталістичного панування. 30 травня 1925 року це сталося, під час великого генерального страйку, коли пролилася на вулицях Шангаю кров робітничу. Кров пролилася, але безмежне інакшество міжнародних капіталістів надмоглося й вже не воскресне.

Ще до недавня при вступі до парків в Шангаї висіли таблиці з написами: "Вступ Китайцям і собакам заборонений". Їх зняли й замінили новими: "Вступ вільній тільки для тих Китайців, що одіті по європейськи". Це була уступка чужинців китайській буржуазії. Але після 30. травня 1925 року китайські робітники вирішили, що після 16-годинного дня праці й нужденного заробітку, досить відповідно можна переночувати на лавочці в парку, коли нема хати.

На пристані також стоять лавочки. Але вони призначені тільки для Європеїв. Китайцям сидати на них заборонено. Але після 30. травня 1925 року почали появлятися в місцевій буржуазній пресі такі листи:

"Шановний редакторе. Я

йшов парком з жінкою й червоні зі встиду, не міг дивитися жінці в очі, бо на лавочках лежали кулі" (китайські робітники).

Пробували брати, на пропозицію російських білогвардійців, плату за вступ до парку, але й це залишили. А всемо винен 30. травень, коли на вулицях Шангаю пролилася робітничу кров. Тепер вже не помагає й відрубання робітничим голов, бо замість одної відрубаної стає тисяча живих. Шангаїський пролетаріят за останні два роки виріс організаційно й безперестанно веде боротьбу за остаточне знищення визиску чужинського капіталу.

Ще трапляються тепер в Шангаї такі сцени, які ось описує один з очевидців:

"Виходять чужинці з кіно-театру. Нараз перед театром залував полицник. Це Європеєць вдарив по лицю рикшу (китайський візник, що сам служить за коня в дво-колісній таралайці). В тому нема нічого дивного, бо це є звичайним явищем в Шангаї. Але надзвичайним було те, що цим Європеївцем улаштували скандал вже самі чужинці, мовляв, що ти робиш, забув про 30. травня!"

Ось в чому річ.

Шангаї — це твердиня чужинського імперіалізму в Китаю. Але та твердиня вже хитається. З її упадком — впаде верховодство чужинських імперіалістів в Китаю.

Тому так багато крику про Шангаї.

хлопця до скрипки й він знову почав брати лекції протягом року, а описав знову перервав на півріч.

Нарешті молодому хлопцеві вдалося дібратися до одного з найкращих вчителів музики у Вінніпегу, в якого він брав лекції протягом півтора року, але через тяжкі матеріальні умовини примушений був залишити. Цим разом перерва тревала три місяці. Коли до Вінніпегу прибув з Європи відомий професор музики Гарбовський, м'рлодий Гуменюк вдав до него. Проф. Гарбовський збагнув талант молодого хлопця, як також дізнавшись про його тяжкі матеріальні умовини, почав давати Гуменюкові лекції по зменшеній ціні. Так Гуменюк вчиться вже в проф. Гарбовського через два роки й виявив великі здібности. Перший раз він виступив із своєю скрипкою на концерті в Укр. Роб. Домі в листопаді 1926 р., підчас листопадової кампанії, разом з іншими учнями проф. Гарбовського й цим першим виступом звернув на себе увагу української робітничої публіки, що до того часу нічого не чу-

ла про цього молодого українського скрипача. Після цього т. Гуменюк виступав вже кілька разів на концертах в Укр. Роб. Домі, з яких треба відмітити спеціально його виступи в Міжнародний день жінок-робітниць та на Шевченківським концерті.

Віддавшись музиці, тов. Гуменюк залишив минулого року школу, скінчивши 10-ий грейд. Але тяжко віддатися найбільш улюбленій справі, коли матеріальні обставини забивають голову. Скільки молодих робітничих талантів пішло поневірятися ради куска хліба по лісах, копальнях, фабриках. Дуже жаль буде цього молодого скрипача, який вже стоїть на певному шляху, що до своїх здібностей, якщо й він через кусок хліба примушений буде знову переривати своє любиме діло.

Цей молодий скрипач почав вже сам давати лекції на скрипці молодим початкуючим скрипачам. Тож хто піде до него свою дитину на науку, той не тільки дасть своїй дитині доброго вчителя, але й зможе т. Гуменюкові продовжати власне навчання.

НЕ ЗАНЕДБУЙТЕ ВАЖКОЇ СПРАВИ.

Звертаємо увагу в першу чергу українським робітничо-фермерським організаціям, а також батькам, матерям і учителям Українських Робітничих Діточих Шкіл, що цього тижня вийде вже з друку журнал "Світ Молоді", призначений для української робітничо-фермерської молоді в Канаді.

Не треба й казати, що цей журнал необхідно якнайбільше поширити між нашою молоддю, бо це кожному зрозуміло. Але доки він не буде поширеним, то до цієї справи повинні взятися старші товариші й товаришки. Треба розказати молоді, як у такий журнал, треба зацікавити її.

Наклад першого числа не дуже великий, тому одісля багато товаришів і товаришок можуть жаліти, що не встигли купити його. А по правді, цей журнал, редагований в найбільш приступний спосіб і дуже цікаво, принесе чимало користі своїм змістом не тільки молоді, але й старшим. Особливо стане він в пригоді учителям Українських Робітничих Діточих Шкіл в Канаді.

Журнал "Світ Молоді" — це-ж новий наш здобуток, це частина української робітничо-фермерської преси в Канаді. Ми знаємо, що багато старших товаришів й товаришок передлають його і це гаразд. Всі ми повинні знати, як поступає наша молодь, чим вона цікавиться, як росте їх організація. Свідомий робітник і фермер, робітниця чи фермерка не можуть нецікавитись життям та працею молоді. Але з друго-го боку нам важно те, аби старші товариші й товаришки в цьому випадку прийшли з допомогою нашої молоді, а допомога ця виявляється в захопчуванні, а то й збиранию передлат так від організованої, як і неорганізованої молоді. Секція Молоді ТУРФДім це надто молоденька організація, без належного досвіду, тому її потрібна найширша допомога з боку старших товаришів та товаришок. Говорити-ж про це, що ті робітники, фермери і робітничі та фермерки, в яких є діти, повинні передламати для них "Світ Молоді", не будемо, бо по нашій думці не може бути такого батька ні такої матері, які не належали-б до робітничо-фермерської організації і занедали ко спрву.

В найбільших днях журнал буде готовий, тому — присилайте негайно так гуртові, як і поодиноки замовлення та передлати, щоб не жаліти одісля, як число розійдеться. Так було з першими числами "Робітничі", яких одісля не можемо було купити за ніякі гроші. Передплата на "Світ Молоді", місячний, багато ілюстрований журнал, дуже мала, бо тільки 50 центів на рік.

Бюлетни української секції закордонних кореспондентів робітничої преси у Відні повідомляють, що ВУФКУ (Всеукраїнське Фотокіно Управління) веде переговори з американськими кіно-організаціям про придбання фільми "Тарас Шевченко" для Америки.

ПРОВІНЦІОНАЛЬНИЙ З'ЇЗД ТУРФДІМ В ТОРОНТО, ОНТ.

Цим повідомляємо всі відділи й товариства та загал членства Товариства Український Робітничо-Фермерський Дім в провінціях Онтеріо і Квебек, що провінційальний з'їзд ТУРФДім двох згаданих провінцій відбудеться в днях 29. і 30 квітня, 1927 року, в місті Торонто, в салі під числом 553 Квін ст., Вест.

ПРОГРАМА З'ЇЗДУ:

1. Відкриття з'їзду.
2. Вибір верифікаційної комісії й провірення уповноважень делегатів.
3. Вибір президії з'їзду.
4. Привіт і звіт представника Ц.В.К. ТУРФДім.
5. Привітні представників братніх організацій.
6. Звіт Онтерійського Провкому.
7. Звіт будівельного комітету Укр. Роб. Дому в Торонто.
8. Звіти делегатів.
9. Вибір комісії: організаційно-освітньої, пресової, ре-зольційної та просьб і скарг.
10. Засідання комісії та їхні звіти.
11. Положення Українських Робітничо-Фермерських Домів на сході.
12. Будова Українського Робітничого Дому в Торонто.
13. Українські Робітничі Діточі Школи.
14. Організація Секції Молоді ТУРФДім.
15. Відділи Жіночої Секції ТУРФДім.
16. Загальна організаційно-освітня праця на сході.
17. Допомога визвольному рухові на землях Західної України й Буковини.
18. Відношення до братніх організацій та інші справи.
19. Вибір Провінційального Виконавчого Комітету.
20. Закриття з'їзду.

Всі відділи й товариства повинні основно цю програму передискусувати й всякі зауваження чи пропозиції, як також резолюції до з'їзду прислати вчасно на руки секретаря Провкому, щоб їх до з'їзду можна було як слід розпреділити. Подаючи пропозиції до з'їзду, відділи повинні також вказувати, як краще їх перевести в життя.

ПРИСИЛАЙТЕ НА З'ЇЗД СВОЇХ ДЕЛЕГАТІВ.

Звізвемо всі відділи й товариства ТУРФДім, як також братні нам організації, прислати на з'їзд своїх делегатів і делегаток. Всі ті місцевості, що нараховують більшу кількість українських робітників і робітниць, а не мають ще організації, повинні зійтись разом, порадитися й вислати на наш з'їзд свого делегата. Закликаємо ті місцевості, де вже побрлено перші кроки щодо сформования нових відділів ТУРФДім, щоб також прислали своїх делегатів, а на з'їзді скажуть, яка їм потрібна допомога і її буде виконано.

Минулорічний з'їзд був дуже важним і він багато прислужився до покращання організаційної праці, а на сегорічному з'їзді стоять ще важніші справи, ніж були минулого року. Нам треба добре порадитися над цим, як перевести в життя всі ухвали всекраєвого з'їзду в місцевих умовинах. Треба також пам'ятати, що цього року, з відкриттям новозбудованої інституції в Торонто розпочнеться нова організаційно-освітня активна праця. Отже треба до неї відповідно приготувитися та скласти добрий план.

Тому кличемо українське трудове населення на сході Канади взяти громадно й активну участь в цьому з'їзді.

За Провком в Торонто: Ц.В.К. ТУРФДім:
1. Бойчук, секр. М. Штумський, секр.

ЗАКЛАДАННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ПІД БУДОВУ У.Р.Д. В ТОРОНТО.

Подаємо до відома цілому українському трудовому населенню Канади, всім тим, що ширі й завзято працювали в місячній кампанії допомоги будові Укр. Роб. Дому в Торонто, всім тим, що так ширі нашою інституцією зацікавилися й бажали-б бачити її якнайкорше укінченою, що

В СУБОТУ, 2. КВІТНЯ 1927 РОКУ, В 2. ГОДИНІ ПО ПОЛУДНІ відбудеться

ВРОЧИСТЕ ЗАКЛАДАННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ПІД БУДОВУ УКР. РОБ. ДОМУ В ТОРОНТО.

Цей день буде великим святом українського робітництва в Торонто, а з ним цілого святого робітництва й фермерства в Канаді. Це буде радісна для нас хвиля. Закладання угольного каменя під будову Укр. Роб. Дому в Торонто буде закладанням першої головної нашої півдвални — перемоги світла над темнотою, організованости над розбратом, солідарности над ворожнечою.

Товариші й Товаришки! Це будуть перші наші масові збори на свому новому приміщенню! Ми перший раз збираємося громадно у своїй власній, хоч не накрійтй ще, хаті!

БУДІВЕЛЬНИЙ КОМІТЕТ.

СТЕПАН ГУМЕНЮК.

Тов. Степан Гуменюк, багатонадійний скрипач, син бідного українського робітника, що власними мозолями заробляє на кусок насущного хліба для себе й для своїх дітей — родився 7. червня 1909 р.

Музики почав вчитися на 10. році життя й з початком брав лекції гри на скрипці через один рік, але з браку средств заперестав. Перерва тягнулася цілих два роки. Замилування до музики знову потягло

Степан Гуменюк.

ДЕНЬ У КИЇВІ.

(Докінчення.)

Поїхали, знайшов начдива в готелі "Франсуа". На Подолі й Печерську чути—бій точиться. Донесення йдуть, що гаряче стає буржуазія битися. Сама справжня київська буржуазія, в сурдутах та манішках з рушницею в руці й бомбою в кишені, стріляють із вікон, кидають на голови бомби, окріп, чорті, ллють з гори. Словом, справжня горожанська війна.

Вулицями в районі бою не пройти, наші червоноарміїці вдираються з чорного ходу, і чимало разів видно було, як з третього-четвертого поверху, відкляя стріляла, висувається людина, насамперед голова, тоді плечі, чудно жестикулює, нарешті вилітає вся догори ногами на брук. Чоловіки, жінки, іноді діти летять...

Такого жорстокого вулично-

го бою, де брали-б активну участь самі обивателі, в нас, здається, ніде більше не було... Принаймні, мені не доводилося бачити.

Проте бій, ще порівнюючи, далеко. Мені впало на думку навідатися до знайомих, тут-же недалечко, по Володимирській вулиці за Університетом. Чорт його зна, прийде до голови така дурна думка...

Сказав, що піду, дав адресу на всякий випадок, де мене шукати. Вийшов на вулицю. Один... Трохи моторошно стало. Бій наближається, проте чи то фальшиве самолюбство, чи чорт його зна що... Піду.

В руках рушниця, на поясі револьвер, сам у ватовій салдатській кашавейці, взагалі такий самий, як кожний рядовий червоноармієць, особливої уваги не притягаю, — та

досить й того, що червоноармієць... На вулицях пусто. За Караївською під кожними воротами купка людей. Цікаво їм знати, що робиться. А чи не стріляне котре в потилицю, як проходиш повз них? Та повертатися не хочеться.

Приходжу, там дивуються. Бачу, не дуже-то втішилися. Боятися, що як ми не втримаємося, то їм попаде... Та що його робити, приймаюч чам, що самі піли, балакаємо. Тихо навкруги.

Коли хтось стукає в двері. Хазяї хвилюються, зачинають двері на всякий випадок. Чути, тихо розмовляють у сніхах:

— У вас т. Затонський?
— Ні, — кажуть, — немає такого.

— Так ми-ж знаємо, що у вас.

— Ні, кажу вам.

— Ну, дарма. Перекажіть йому, щоб швидче йшов. Вже

Хрещатик зайнято. Починається бій на Фундуклівській.

І досі не знаю, хто це приїхав, видко свій: впізнав мене й рішив поперидити. Вістка "приємна", звідки не глянь. Штаб саме на розі Фундуклівської та Володимирської, значить білим до штабу вже ближче, як мені.

Іншою дорогою йти також небезпечно. Хто й зна, куди потрапили. Міркую, що як що-до чого, то пробиратимуся через університетський сад до вокзалу, там наші мабуть ще тримаються...

Та все показати свій неспокій нехочеться. Допиваю свою шапанку чаю; ширі кажучи, не дуже то смакує вже він меді. Знову проходжу під цікавими гострими поглядами. Влівій руці рушниця, а права, як підходиш до купки людей, на державний револьвер. В притул рушницею. орудувати не будеш...

Проїшов, ніхто не зачепив, тільки дивляться уселі і, здається пізнають. Чути шопотіння позадку:

— Подібний до Затонського.

Раптом дивлюся — зустріч трьох іде. Ідуть середньою вулиці, в розстобутих пальтах, члени Ц.К. боротьбистів, що залишилися в київському підпіллі: Шумський, Блакитний та Михайличенко?

— Звідкля? — питаюся, а вони мені:

— Та ото пішли подивитися, що робиться. Але ви туди не ходіть. Нас тільки обстріляно.

Вони в цивільному, як не впізнають, то ніхто їх не зачепить, навіть уваги не звернуть, хоч дивно, що вештаються під такий час вулицями. Справжній обивателі під ворітми стоїть, щоб легко було куди сховатися, або зачинився у себе в помешканні, як у-нижчій поверсі, а як живе у верхнім, то пересиджує в льоху.

У Києві народ досвідчений. Я сам чотири рази брав місто, звичайно, що раз з музиками й важких і легких гармат, а ді тебе застрелимо.

Виявив револьвер, добрий був німецький парабелум, дав йому понохати. Він каже:

— Добре, ідемо.

Вибіг він, сховався за машиною, поряється попереду радіатора. Ми сіли як слід. По нас вже пострілювали, а тут машину ніяк не може запустити. Воно, може, й не так вже багато часу минуло, а нам ці хвилини за вічність видалися.

Чоловік біжить із рушницею. Повитаяга револьвери, чекаємо. Він кричить:

— Я свій...

Тут машина загула, шофер кіткою скочив на передок. Ми рушили. Червоноармієць лед-вє встиг кинут рушницю, вчепитися за борт, скочив на підніжку. Ще мить — і ми вже за перевалом... Вулиці вже не страшні.

В. Затонський.

Ніяк не поїду, стріляють. — Ну, кажу, де ще там стріляють, а ми тут мабуть і справді тебе застрелимо.

Виявив револьвер, добрий був німецький парабелум, дав йому понохати. Він каже:

— Добре, ідемо.

Вибіг він, сховався за машиною, поряється попереду радіатора. Ми сіли як слід. По нас вже пострілювали, а тут машину ніяк не може запустити. Воно, може, й не так вже багато часу минуло, а нам ці хвилини за вічність видалися.

Чоловік біжить із рушницею. Повитаяга револьвери, чекаємо. Він кричить:

— Я свій...

Тут машина загула, шофер кіткою скочив на передок. Ми рушили. Червоноармієць лед-вє встиг кинут рушницю, вчепитися за борт, скочив на підніжку. Ще мить — і ми вже за перевалом... Вулиці вже не страшні.

В. Затонський.